

НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ УКРАЇНИ

«5» лютого 2016 року

11/10-24 (27151)
05.02.2016

Голові
Верховної Ради України

ГРОЙСМАНУ В.Б.

ДЕПУТАТСЬКИЙ ЗАПИТ

Про ситуацію, що склалася в правовій системі України у зв'язку з тривалим не обранням суддів безстроково

Шановний Володимире Борисовичу!

Це звернення продиктоване катастрофічною ситуацією, що склалася в правовій системі України у зв'язку з тривалим не обранням суддів безстроково.

Сьогодні в Україні упродовж строку від 6 місяців до 2 років на обрання безстроково очікують близько 800 суддів. Вони пройшли усі передбачені законодавством України процедури, підтвердили особисті якості, професійну придатність та отримали позитивні рекомендації для обрання їх на посади суддів безстроково. Проте, Верховна Рада України всупереч вимогам Конституції України, Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» не вносить на розгляд проекти постанов про обрання суддів. Така бездіяльність є формою дискримінації суддів, оскільки на підставі пройдених таких самих процедур 21 травня 2015 року 150 суддів було обрано на посади безстроково.

Серед них 34 судді є судьями-переселенцями з Автономної Республіки Крим, Донецької та Луганської областей. Робота судів у цих областях є припинена, так як вони розташовані на тимчасово окупованих територіях України. Ці території не є підконтрольними українській владі. Натомість ці судді також не можуть бути переведені у інші суди України, оскільки не призначені безстроково.

Така бездіяльність не узгоджується з церемоніальними функціями Верховної Ради України, свідчить про політизацію процесу обрання суддів та є формою публічного політичного тиску на судову владу.

У Висновку Європейської комісії «За демократію через право» (Венеціанської Комісії) №803/2015 від 23-24 жовтня 2015 року щодо запропонованих змін до Конституції України в частині правосуддя, в редакції затвердженої Конституційною комісією 04 вересня 2015 року, чітко зафіксовано, що усі рішення відносно кар'єри

судді (переведення, просування, звільнення) не повинні прийматись політичними інституціями, якщо метою є досягнення справді незалежного правосуддя.

Напрацьований європейський досвід, який відображено в численних рекомендаціях європейських інституцій, передбачає, що непризначення суддів, у яких закінчується випробувальний 5-річний строк, має бути винятком і допускається лише після того, як на підставі об'єктивних критеріїв фактично було встановлено неможливість особи й надалі здійснювати функції судді в силу невідповідності таким критеріям (пункти 50, 51 Рекомендації CM/Rec (2010)12 Комітету Міністрів Ради Європи; пункт 30 Висновку Венеціанської Комісії CDL-AD (2005)038; пункт 30 Висновку Венеціанської Комісії CDLAD (2007)003; пункти 40, 46, 49 Висновку Венеціанської Комісії CDL-AD (2010)003; пункт 3.1.1 Резолюції ПАРЕ 1865 (2009) «Про політично-вмотивовані зловживання у системі кримінального правосуддя держав-членів Ради Європи»; пункт 55 Висновку Венеціанської комісії CDL-AD (2013)034).

Суддівська спільнота підтримує невідворотність відповідальності судді за вчинення дисциплінарного чи кримінального правопорушення. Однак при цьому відповідальність має бути індивідуальною, а не колективною, і в кожному конкретному випадку стосовно кожного окремого судді повинен встановлюватися ступінь вини. Право на захист, презумпція невинуватості і право на оскарження в суді має бути гарантованим.

У зв'язку з відсутністю у суддів повноважень на відправлення правосуддя, в багатьох судах склалася критична ситуація.

Так, поки триває нескінченна дискусія про судову реформу, окремі райони України залишились без суду. І мова не про окупований Крим або частини Луганської та Донецької областей, де триває АТО.

Мова йде про території, які цілком та повністю перебувають під контролем України: Магдалинівський район Дніпропетровської області та Брусилівський район Житомирської області.

Суди тут не працюють через фактичну відсутність суддів, які мають право здійснювати правосуддя. На території цих районів фактично зупинена дія стаття 55 Конституції України та стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, які гарантують право на судовий захист.

Тисячі цивільних та адміністративних справ просто лежать у канцелярії, чекаючи на суддів. Понад 50 000 людей позбавлені судового захисту.

Стягнення аліментів, пенсій, заробітних плат, вирішення спорів – це тут неможливо.

З іншого боку, сотні правопорушників уникнуть покарання через сплив строку притягнення їх до відповідальності.

В інших судах ситуація наближається до катастрофічної. Вже найближчим часом буде зупинено роботу ще 10-ти судів, де працює лише один суддя. Ще 117 судів, де працюють 2-3 судді, – під загрозою.

І йдеться не лише про місцеві загальні суди. В судах адміністративної юрисдикції не здійснюють правосуддя близько третини суддів. Наприклад, в Окружному адміністративному суді Києва з 50 суддів фактично працює лише 15. Менше, ніж третина. Така ж картина в усіх столичних судах.

Як наслідок, справи не розглядаються вчасно, хоч судді, що залишились, працюють за трьох.

Така ситуація виникла з вини Верховної Ради України.

За діючою Конституцією, стаття 128, суддя призначається на посаду вперше президентом на 5 років. Після закінчення цього терміну Верховна Рада обирає суддю безстроково.

Процедура обрання передбачає прискіпливу перевірку, рекомендацію Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та профільного Комітету ВР.

На додаток судді пройшли ще й "люстраційні" перевірки.

За два останні роки лише одного разу, 21 травня 2015 року, Верховна Рада ухвалила постанову про обрання частини суддів безстроково. Але решта суддів і досі знаходяться у стані очікування.

Для порівняння, у 2013 році було прийнято 42 постанови про обрання суддів.

З'їзд суддів двічі, Рада суддів – шість разів, Верховний Суд – двічі та інші суди та судді неодноразово звертались до Верховної Ради та народних депутатів з вимогою вирішити це питання.

Звертались Асоціація правників України, Реанімаційний Пакет Реформ та інші громадські організації та активісти, занепокоєні порушенням права громадян на доступ до правосуддя та створенням передумов для корупції з продажу суддівських посад.

Судді звертались і до президента, який є гарантом дотримання Конституції. Але безрезультатно.

Необрання парламентом суддів на посаду безстроково за відсутності для цього об'єктивних підстав, винятково з політичних міркувань, є загрозою незалежності судової гілки влади, порушує базові конституційні принципи розподілу державної влади, суперечить європейським стандартам.

Усі попередні звернення з'їзду суддів України, Ради суддів України, Верховного Суду України, Вищого адміністративного суду України та громадських організацій до парламенту залишились без відповіді та належного реагування.

Враховуючи наведене, на підставі статті 16 Закону України «Про статус народного депутата України» прошу Вас розглянути це звернення по суті порушених у ньому питань та у межах наданих Вам Конституцією та Законами України повноважень вжити належних заходів реагування щодо вирішення Верховною Радою України питання про обрання суддів безстроково.

Додаток: на 3 арк.

З повагою,

Народний депутат
(виборчий округ №65)

Володимир ЛИТВИН